

الشهادة

• الشهادة خمسة -

بخ - ك ١٠ ب ٢٢ و ٧٣؛
ك ٥٦ ب ٣٠
مس - ك ٢٣ ح ١٦٤ و ١٦٥
بد - ك ١٩ ب ١٠

تر - ك ٨ ب ٦٥؛ ك ٢٠ ب ١٤
 نس - ك ٢١ ب ١٤؛ ك ٢٥ ب ٣٦ و ٤٨
 مج - ك ٢٤ ب ١٧
 مي - ك ١٦ ب ٢١
 ما - ك ٨ ح ٥؛ ك ١٦ ح ٣٦
 عد - ج ٣ ق ١ ص ٣٠١؛
 ج ٣ ق ٥ ص ٨١
 ز - ح ٣٠٩ و ٨٤٦
 حم - ثان ص ٣١٠ و ٣٢٤ و ٤٤١
 و ٥٢٢ و ٥٣٣؛ ثالث ص
 ٤٠٠ و ٤٠١ و ٤٨٩ ق رابع
 ص ٢٠٠ و ٢٠١؛ خامس
 ص ٣١٤ و ٣١٥ و ٣١٦
 و ٣٢٢ و ٣٢٨ و ٤٤٦؛ سادس
 ص ٤٦٥ و ٤٦٦
 ط ح ٥٨٢ و ٤٢٨ و ٤٠٧
 • أي الشهادة أفضل -
 حم - خامس ص ٢٦٥ و ٢٨٧
 ط - ح ٢٢٧٢
 • درجات الشهادة -
 ط - ح ١٣٣ و ٤٥
 • القتلى ثلاثة -
 مي - ك ١٦ ب ١٩
 حم - أول ص ٢٢
 ط - ح ١٢٦٧
 • إن للشهيد عند الله بيت خصال
 تر - ك ١٠ ب ٢٥ ق
 مج - ك ٢٤ ب ١٦ ق
 ز - ح ٨٥٥ ق
 حم - رابع ص ١٣١ و ٢٠٠

• الشهادة والنبوة -
 مي - ك ١٦ ب ١٩
 • الشهادة والنية -
 حم - أول ص ٣٧٧ و ٤١٦
 • الأعمال التي هي بمنزلة
 الشهادة في الاستخفاف والأجر -
 حم - أول ص ٢٢٧؛ رابع ص
 ٢٠٠
 • أفضل من الشهيد مؤمن
 يُعمر في الإسلام -
 حم - أول ص ١٦٣
 • من قتل دون مظلمة فهو
 شهيد -
 حم - أول ص ٣٠٥
 • من قاتل دون دمه وأهله فهو
 شهيد -
 نس - ك ٣٧ ب ٢٣ - ٢٥
 حم - أول ص ١٩٠ ق
 ط - ح ٢٢١
 • من قاتل دون ماله فهو شهيد
 بخ - ك ٤٦ ب ٢٣
 مس - ك ١ ح ٢٢٥ و ٢٢٦
 بد - ك ٣٩ ب ٢٨
 تر - ك ١٤ ب ٢٠
 نس - ك ٣٧ ب ٢١ - ٢٣
 مج - ك ٢٠ ب ٢١
 حم - أول ص ١٨٤ و ١٨٧
 و ١٨٩ و ١٩٠؛ ثان ص ١٦٣

04 EKIM 1994

WENSINCK AREN JEAN, MIFTAHU KUNUZU'S-SUNNE,
 Trc: ABDÜLBAKİ MUHAMMED FUAD, BEYRUT 1983. ss. 958-261. DIA DM NO: 04160.
 KISALTMALAR:
 بخ= صحيح البخاري، مس= صحيح مسلم، بد= سنن أبي داود، تر= سنن الترمذي، نس= سنن النسائي، مج= سنن ابن ماجه، مي= سنن
 الدارمي، ما= موطأ مالك، ز= مسند زيد بن علي، عد= طبقات ابن سعد، حم= مسند احمد بن حنبل، ط= مسند الطيالسي، هش= سيرة ابن
 هشام، قد= مغازي الراقي

Not, bu makale 231-248 arasında'dır.

- Şahid
- Rivayet

NİSAB AÇISINDAN RİVÂYET - ŞEHÂDET FARKI

Ali TOKSARI

GİRİŞ :

Sözlükte hadis veya şiiir almak ve nakletmek manasına gelen rivâyet, (1) Hadis Usûlü istilâhında, sünnetin ve benzeri haberlerin nakli ile bunları haber verenlere isnâdından ibarettir. (2) Haberi nakleden kişiye râvi denir. Lügatte bir şeyin hakikatine mutali olup kesin olarak bilmek manasına gelen şehâdetin, (3) istilâhî manası ise : «bir kimsenin bir şahısta olan hakkını isbat için, şehâdet lafzıyla hâkimin huzurunda ve hasmın karşısında vâki olan doğru ihbardır.» (4) Şehâdette bulunan kişiye şâhit denir. İstilâhî manalarından da anlaşılacağı üzere rivâyetin Hadis Usûlü ile ilgili bir terim olmasına mükâbil, şehâdet; fikhî bir tabirdir. Her ne kadar bu iki terim, iki ayrı ilim dalına ait farklı problemlerin çözümünü için kullanılmakta ise de, haberi rivâyet eden râvî ile herhangi bir olaya tanık olan şâhid, icrâ ettikleri fonksiyonlar açısından bir çok noktada benzerlik arzeder. Çünkü bunların her ikisi de daha önce başkalarından duydukları bir haberi veya gördükleri herhangi bir olayı daha sonra başkalarına nakletmektedirler. Durum böyle olunca, haberi nakleden râvî ile, olayı müşâhede eden şâhidde aranması gereken şartlar müşterek olması gerekir. Müslüman olmak, akıl ve bülûğ, sıdk, emânet, zabt ve adâlet vasıflarını usûlcüler râvide ararlarken, (5) İslâm Hukukçuları da aynı vasıfları, şâhit için şart koşmuşlardır. (6) Şâhit ile râvide bulunan farklı noktaları ise, es-Suyûtî (911/1505) Tedrib'inde şöyle sıralamıştır :

1. Âsım Efendi (1235/1820), Kâmus Tercemesi (I-V), c. IV, s., 990, İstanbul, 1305/1887.
2. Koçyiğit, Prof. Dr. Talât, Hadis İstilahları, s. 371, Ankara, 1980.
3. Âsım Efendi, a.g.e., I/1180.
4. el-Hatîbü'l-Bağdâdî (463/1071), el-Kifâye fî ilmi'r-rivâye, s. 94, Medîne, ts.; Muhammed b. Muhammed el-Gazâlî (505/1111), el-Mustasfâ min ulûmi'l-usûl, s., I, s. 161, Mısır, 1322/1904.
5. Bilmen, Ömer Nasuhi, Hukukî İslâmiyye ve İstilâhatı Fıkhiyye Kamusul, I/VIII c., VIII, s., 118. İstanbul, 1970.
6. Ebû Bekir b. Mesud el-Kâsânî (583/1187), Bedâiu's-Sanâî (I-VII) c., VI, s., 266, Beyrut, 1402/1982.